

Література

1. Потапенко С.В. О злоупотреблении правом на свободу массовой информации. – М.: Закон и право. – № 10. – С 32-38.
2. Atias Chr. Le droit civil. – Paris, 1989 – P. 18-19.
3. Калюжний Р.А., Андрущенко І.Г. Зловживання правом: сутність та шляхи протидії // Бюлетень Міністерства юстиції України. – № 8 (58). – 2006. – С. 18-21.
4. Планиоль. Основания ответственности, 1905 // Цит. за: Годэме Е. Общая теория обязательств / Пер. с фр. И.Б. Новицкого. – М.: Изд-во Мин-ва юстиции СССР, 1948. – 425 с.
5. Самойлова М.В. Понятие, осуществление и защита права личной собственности граждан. – Калинин: Изд-во КГУ, 1978. – 85 с.
6. Малейн Н.С. Юридическая ответственность и справедливость. – М., 1992. – 183 с.
7. Агарков М.М. Проблема злоупотребления правом в советском гражданском праве // Изв. Академии наук СССР. Отделение экономики и права. – 1946. – № 6. – С. 424-436
8. Грибанов В.П. Пределы осуществления и защиты гражданских прав. – М., 1991. – 321 с.
9. Братусь С.Н. О пределах осуществления гражданских прав (ст. 5 Основ гражданского законодательства Союза ССР и союзных республик) // Правоведение. Изв. высш. учеб. заведений. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1967. – № 3. – С. 82.

УДК 351.824.11

М.О. Герасимчук

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Проблеми житлово-комунального господарства є актуальними і такими, що вимагають невідкладного рішення, адже це актуальні питання повсякденного життя, що стосуються всіх без винятку громадян.

Метою цієї статті є аналіз нормативно-правових актів, що регулюють порядок оплати комунальних послуг. На жаль, ця тема не привертає уваги вчених-цивілістів, а обговорюється юристами-практиками, юрисконсультами енергозабезпечуючих підприємств у межах прикладних питань, що виникають у зв'язку з реалізацією відповідних норм законодавства в їхній діяльності.

Так, основні напрями цивільних відносин, що виникають у сфері надання і споживання житлово-комунальних послуг між їх виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права й обов'язки, визначає Закон України «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон).

У ст. 19 Закону визначено, що відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.

Згідно з ч. 3 ст. 20 Закону споживач зобов'язаний укласти договір про надання житлово-комунальних послуг, підготовлений виконавцем на основі типового договору.

Виконавцем, згідно із Законом, є суб'єкт господарювання, предмет діяльності якого – надання житлово-комунальної послуги споживачу відповідно до умов договору. Виконавець зобов'язаний підготувати й укласти із споживачем договір про надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за недотримання умов його виконання згідно з типовою угодою.

Типовий договір про надання послуг з централізованого опалювання, постачання холодною і гарячою водою і водовідведення затверджений Постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) від 21 липня 2005 р. № 630. Типовий договір про надання послуг за утриманням будинків, споруд і прибудинкової території затверджений Постановою КМУ від 12 липня 2005 р. № 560.

У більшості випадків договори між споживачами і виконавцями/виробниками житлово-комунальних послуг не укладаються.

При рішенні вказаного питання потрібно враховувати, що споживач одержує від виконавця житлово-комунальні послуги і відповідно оплачує їх використання, тобто споживач перебуває у фактичних договірних відносинах з виконавцем. Отже, обидві сторони в цих відносинах мають певні права й обов'язки, а саме: виконавець зобов'язаний надавати споживачу якісні житлово-комунальні послуги, а споживач зобов'язаний оплачувати одержані послуги.

Платня за комунальні послуги включає платню за:

- холодне водопостачання;
- гаряче водопостачання;
- водовідведення;
- електропостачання;
- газопостачання (зокрема, поставки побутового газу в балонах);
- опалювання (теплопостачання, зокрема поставки твердого палива за наявності пічного опалювання).

Для наймача житлового приміщення за договором соціального найму або договором найму житлового приміщення державного або комунального житлового фонду структура платні за житлове приміщення виглядає так:

- платня за користування житловим приміщенням (платня за наймання);
- платня за утримання;
- платня за ремонт.

Для власника приміщення в багатоквартирному будинку структура платні за житлове приміщення виглядає так:

- платня за утримання;
- платня за ремонт.

Правове регулювання розміру платні за житлове приміщення і комунальні послуги включає правові норми, що містяться в:

- Конституції України;
- Житловому кодексу України;
- Законі України «Про житлово-комунальні послуги»;
- постановах Кабінету Міністрів України (наприклад, Типовий договір про надання послуг з централізованого опалювання, постачання холодною і гарячою водою і водовідведення, затверджений Постановою КМУ від 21 липня 2005 р. № 630; Типовий договір про надання послуг за утриманням будинків, споруд і прибудинкової території, затверджений Постановою КМУ від 12 липня 2005 р. № 560).
- Рішення органів місцевого самоврядування (цінові рішення).

Державний контроль за дотриманням законодавства про надання житлово-комунальних послуг здійснюють Держана інспекція з контролю за цінами, Міністерство житлово-комунального господарства.

Серед проблемних питань, що виникають у зв'язку з наданням житлово-комунальних послуг, – стягнення платні за житлово-комунальні послуги. Статтею 32 Закону встановлено, що платня за житлово-комунальні послуги нараховується щомісячно відповідно до умов договору. Розмір платні за комунальні послуги розраховується, виходячи з розміру затверджених цін/тарифів і показників засобів обліку або по нормах, затверджених в установленому порядку [1].

Розрахунковим періодом для оплати послуг є календарний місяць. Платня за послуги вноситься не пізніше за 20 число місяця, наступного за розрахунковим, якщо договором не встановлений інший термін. Система оплати послуг (щомісячна або авансова) і форма оплати послуг (готівкою або безготівково) визначаються в договорі між споживачем і виконавцем. У разі застосування авансової системи оплати послуг виконавець періодично, раз у 6 місяців, здійснює перерахунок платні за фактично надані послуги, про що повідомляє споживача.

Питання щодо порядку обліку й оплати послуг врегульовані в Правилах надання послуг з централізованого опалювання, постачання холодною і гарячою водою і водовідведення, затверджених Постановою КМУ від 21 липня 2005 р. № 630.

Так, у квартирі (будинку садибного типу) роботи з встановлення засобів обліку води і теплової енергії (квартирні засоби обліку) здійснюються спеціалізованою організацією, виконавцем, виробником або постачальником за рахунок коштів споживача. Квартирні засоби обліку ставляться виконавцем на абонентний облік. Періодична перевірка, обслуговування і ремонт (зокрема, демонтаж, транспортування і монтаж) квартирних засобів обліку проводяться за рахунок виконавця.

Розрахунковим періодом для оплати послуг є календарний місяць. Платня за послуги вноситься не пізніше за 20 число місяця, наступного за розрахунковим, якщо договором не встановлений інший термін. Система оплати послуг (щомісячна або авансова) і форма оплати послуг (готівкою або безготівково) визначаються в договорі між споживачем і виконавцем. У разі застосування авансової системи оплати послуг виконавець періодично, раз у 6 місяців, здійснює перерахунок платні за фактично надані послуги, про що повідомляє споживача.

Платня за надані послуги вноситься споживачем згідно з показниками засобів обліку води і теплової енергії або затвердженими нормативами (нормами) споживання на підставі платіжного документа (розрахункової книжки, платіжної квитанції тощо) або згідно з умовами договору на встановлення засобів обліку.

У платіжному документі передбачаються графи для вказівки поточних і попередніх свідчень засобів обліку води, теплової енергії, різниці в цих свідченнях або затверджених нормативів (норм) споживання, тарифу на даний вид послуг і суми, яка підлягає сплаті за надану послугу.

У разі відсутності в квартирі (будинку садибного типу) і на введеннях у багатоквартирний будинок засобів обліку води і теплової енергії платня за надані послуги стягається згідно з встановленими нормативами (нормами) споживання:

– з централізованого постачання холодною і гарячою водою і водовідведення
– з розрахунку на одну людину і на ведення особистого підсобного господарства;

– з централізованого опалювання – з розрахунку за 1 куб. метр опалювальної площі (об'єму) квартири (у дома садибного типу) і додатково за перевищення розрахункової потужності приладів опалювання (радіаторів) згідно із законодавством.

У літературі також порушувалося актуальне питання про можливість стягнення «старих» боргів з оплати житлово-комунальних послуг.

Ні для кого не секрет, що причиною подання більшості господарських позовів енергозабезпечуючими компаніями до споживачів є головним чином неналежний розрахунок за спожиту тепло- і електроенергію, який існував наприкінці 1990-х і на початку 2000-х років.

На даний момент ситуація з оплатою поточного споживання тепло- і електроенергії характеризується відносною стабільністю.

Енергозабезпечуючі компанії (позивачі), здійснюючи розрахунок позовних вимог, вдавалися і вдаються до зарахування платежів, що здійснювалися споживачами (відповідачами) впродовж останніх трьох років (повністю або частково), у рахунок погашення заборгованості, що утворилася впродовж періоду, що знаходиться за межами терміну позовної давності.

Відразу слід зазначити, що позивачі зараховують у погашення вказаної заборгованості не будь-який платіж споживача, а лише кошти, що надходять на розрахунковий рахунок позивачів без чіткого призначення платежу, точніше, без вказівки в реквізиті «Призначення платежу» конкретного періоду, за який здійснюється відповідний платіж [2].

Б. Ваколюк доходить правильного висновку, що відсутність чіткого призначення платежу, що надходить на розрахунковий рахунок енергозабезпечуючих компаній як оплата за спожиту електричну або теплову енергію, на думку енергозабезпечуючих компаній, є правовою підставою для виникнення в них права за власним розсудом вибирати період зарахування такого платежу (як поточна оплата або в рахунок погашення заборгованості, що виникла впродовж попередніх розрахункових періодів, зокрема, що знаходяться за межами терміну позовної давності).

На думку відповідачів, зарахування позивачем поточних платежів за договором у рахунок погашення заборгованості за попередні періоди є одностороннім правочином, який, згідно з абз. 2, 3 ч. 3 ст. 202 Цивільного кодексу України, може створювати обов'язки лише для особи, що його зробила. Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, встановлених законом, або за домовленістю з цими особами.

Згідно з позицією відповідачів для встановлення будь-якого іншого порядку сплати і зарахування платежів за договором між позивачем і відповідачем повинна була бути укладене відповідна угода. Проте позивач і відповідач таку угоду не уклали, а тому будь-які поточні платежі за договором повинні були зараховуватися позивачем у періоди їх надходження.

Додержуючись затвердження відповідачів, впливає, що за наявності заборгованості за попередні розрахункові періоди в разі надходження від них коштів без чіткого призначення платежу в розмірі, що перевищує споживання енергії за поточний розрахунковий період, енергозабезпечуюча компанія не має права різницю направити на погашення заборгованості за попередні періоди (оскільки платником у призначенні платежу не вказаний чіткий період), а повинна віднести таку різницю, як вказано у вищезазначених аргументах відповідачів, до авансу, що є алогічним і ще раз спростовує аргументування відповідачів.

Таким чином, кошти, сплачувані відповідачем без чіткої вказівки призначення платежу, у першу чергу прямують на погашення виниклого боргу.

Література

1. Петрова С. Оплата жилищно-коммунальных услуг // Юрид. практика. – 2006. – № 49 (467). – С. 12-13.
2. Ваколюк Б. Давний долг платежом красен... // Юрид. практика. – 2006. – № 29 (447). – С. 14-15.

УДК 347.63(477)

Ю.Ю. Черновалюк

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВА НА СІМЕЙНЕ ВИХОВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Право дитини жити і виховуватись у сім'ї – одне з найважливіших її прав. Сімейне виховання дає можливість забезпечити її нормальний фізичний, моральний, інтелектуальний та соціальний розвиток, дає змогу їй стати повноцінним членом суспільства. Суспільні форми виховання не можуть замінити дитині сім'ю, і це давно підтверджено практикою.

Питання виховання були об'єктом дослідження видатних педагогів (А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинський) та вчених (З.В. Ромовська, Л.М. Пчелінцева, О.О. Пунда), але залишаються актуальними і на сьогоднішній день, адже проблеми у сфері сімейного виховання призводять до таких негативних явищ, як безпритульність та асоціальна поведінка дітей, підвищення кримінальної активності неповнолітніх, а також безвідповідальне ставлення батьків до виконання своїх обов'язків з виховання дітей.

Актуальність теми обумовлена тим, що останнім часом в Україні зростає чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Статтею 1 Конституції Україна проголошується соціальною державою. Одним із найважливіших завдань соціально орієнтованої держави є сприяння розвитку молодого покоління, задоволення його потреб та виконання обов'язків, передбачених Конвенцією ООН про права дитини, Всесвітньою декларацією про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей та Планом дій щодо її виконання. Таким